

**Raport z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Zgierz
na rok 2023 i efektów jego realizacji**

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci uchwalonego przez radę gminy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024, zwanego dalej Programem, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Głównym celem Programu jest podejmowanie działań zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów uzależnień, zmniejszania rozmiarów tych, które aktualnie występują, minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z nadużywania alkoholu, używania substancji psychoaktywnych, a także z występowania uzależnień behawioralnych.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Program obejmuje profilaktykę, leczenie, pomoc rodzinom z problemem alkoholowym, edukację społeczną i działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa oraz przestrzegania prawa, a tym samym skierowany jest do szerokiego grona odbiorców.

W związku z realizacją art. 4¹ pkt 2 b wyżej wymienionej ustawy organ wykonawczy ma obowiązek przedłożenia raportu radzie gminy z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji.

Cel główny:

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest rozpoznawanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, używaniem substancji psychoaktywnych i zagrożeń uzależnieniom behawioralnym. Inicjowanie i prowadzenie działań profilaktycznych, które przyczynią się do ograniczenia występowania wśród mieszkańców gminy Zgierz problemów społecznych i zdrowotnych, wynikających z nadużywania alkoholu, używania substancji psychoaktywnych oraz występowania uzależnień behawioralnych, minimalizowanie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi.

Cel ten realizowany był m.in. poprzez:

- promowanie oraz kształtowanie właściwych postaw społecznych, pozytywnych norm i wartości społecznych,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- zwiększenie dostępności oraz skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych rodzin,
- stwarzanie alternatywnych i ciekawych form spędzania wolnego czasu,
- przeciwdziałanie powstawaniu i usuwanie następstw spożywania alkoholu, używania substancji psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym.

Program swym działaniem obejmował szereg grup docelowych i skierowany był do osób z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków oraz mającymi problem z uzależnieniami behawioralnymi. Działania profilaktyczne realizowane były poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej m. in. poprzez działalność wychowawczą, edukacyjno-informacyjną i zapobiegawczą. Leczenie, rehabilitację osób uzależnionych, ograniczenie szkód zdrowych i społecznych.

Cele szczegółowe:

W programie wskazane zostały cele szczegółowe oraz przyjęto do realizacji poszczególne działania służące ich osiągnięciu:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkomanii
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Praca Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego

W ramach pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu na terenie gminy Zgierz w miejscowości Biała działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny.

W 2023 r. dyżury odbywały się w poniedziałki, z wyjątkiem dni przypadających na dni ustawowo wolne od pracy, w godzinach od 12⁰⁰ do 15⁰⁰. W ramach działania punktu specjalista psychoterapii rodzinnej udzielała porad i konsultacji indywidualnych w zakresie pomocy psychospołecznej osobom uzależnionym i ich rodzinom - liczba udzielonych porad i konsultacji wyniosła 109. Realizowano również program informacyjno-edukacyjny m.in.: udzielano informacji na temat szkodliwości alkoholu i mechanizmów choroby alkoholowej, informowano osoby uzależnione o możliwościach leczenia, podejmowano działania mające na celu motywowanie i kierowanie na leczenie osób, wobec których zachodziło uzasadnione podejrzenie istnienia choroby alkoholowej.

Praca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy w szczególności inicjowanie działań z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu - przeprowadzenie postępowania mającego na celu udzielenie pomocy osobie dotkniętej problemem alkoholowym oraz jej rodzinie. Komisja prowadzi rozmowy motywujące z osobami nadużywającymi alkohol, które zostały wezwane w związku ze złożonymi wnioskami o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, a także podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2023 roku Komisja odbyła 10 posiedzeń z osobami mającymi problem z nadużywaniem alkoholu, podczas których motywowała je do podjęcia działań zmierzających do leczenia uzależnienia, rozwiązywania i zapobiegania tym problemom. Uczestnicy rozmów motywacyjnych kierowani byli na badanie biegłych sądowych psychiatry i psychologa w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, jak również do Poradni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień, na zajęcia terapeutyczne oraz do punktu konsultacyjnego. W przypadku braku podjęcia jakichkolwiek działań przez osoby uzależnione, kierowano wnioski do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Zgierzu o zobowiązanie do leczenia oraz objęcie rodziny nadzorem kuratora.

W 2023 roku w ramach swojej działalności Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- przyjęła 12 wniosków o wszczęcie procedury w stosunku do osób nadużywających alkoholu (1 wniosek został przekazany zgodnie z właściwością do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zgierzu,
- wezwała 11 osób na posiedzenie komisji w celu przeprowadzenia rozmowy motywującej,
- skierowała 6 wniosków do Sądu Rodzinnego o zobowiązanie do leczenia odwykowego,
- na podstawie badań biegłych sądowych psychiatry i psychologa wydano 9 opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,

- pozytywnie zaopiniowała 11 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Zgierz: w tym 5 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży napojów alkoholowych oraz 6 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z gminnymi zasadami usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz liczbą punktów sprzedaży napojów alkoholowych ustaloną na terenie gminy. Wnioski opiniowane były zgodnie z uchwałą Rady Gminy Zgierz nr L/674/18 z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Zgierz (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r., poz. 4229) oraz zgodnie z uchwałą Rady Gminy Zgierz nr L/675/18 z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie gminy Zgierz miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2018 r., poz. 4230).

Profilaktyczna działalność informacyjno-edukacyjna oraz szkoleniowa

Głównym założeniem programu jest prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym. Celem podejmowanych działań profilaktycznych było promowanie zdrowego stylu życia bez uzależnień i nałogów, bezpiecznych form spędzania wolnego czasu, kształtowanie asertywnych postaw wobec spróbowania środków i substancji uzależniających, ukazanie zagrożeń i konsekwencji wynikających z nieumiejętności odmawiania, jak również uświadamianie jaki wpływ mają uzależnienia behawioralne na zdrowie psychiczne i fizyczne oraz relacje psychologiczno-społeczne, inspirowanie do bezpiecznego korzystania z Internetu i urządzeń mobilnych.

W ramach promocji zdrowego trybu życia, alternatywy bezpiecznej zabawy oraz integracji społecznej zorganizowano na terenie gminy Zgierz środowiskowe imprezy plenerowe, zawody sportowe, pikniki sportowe i rodzinne m.in.: z okazji Obchodów Dnia Dziecka, XXV Bieg Jednoróżca o Puchar Przewodniczącego Rady Gminy Zgierz, II Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Zgierz oraz Pikniki Rodzinne z elementami profilaktyki uzależnień.

W szkołach realizowane były zajęcia i warsztaty profilaktyczno-edukacyjne adresowane do uczniów oraz rodziców z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, jak również z zakresu profilaktyki prozdrowotnej. W Szkole Podstawowej w Słowiku zorganizowano szkolenia dla rodziców uczniów klas V nt. autoagresji u dzieci (samookaleczenia, depresja, obniżony nastrój). Celem spotkania było uwrażliwienie rodziców na stany emocjonalne dzieci i młodzieży oraz przybliżenie sytuacji, które są sygnałami niepokojącymi, wymagającymi interwencji specjalisty. Rodzice zdobyli wiedzę w zakresie rozpoznawania i określenia przyczyn powstawania trudnych emocji, typowych zachowań osób, które słabo radzą sobie z emocjami, poznania sposobów radzenia sobie z emocjami oraz uzyskali informację gdzie mogą szukać pomocy.

Wdrażane były również szkolne programy profilaktyki uzależnień, przeprowadzono konkurs edukacyjno-profilaktyczny „Literacki konkurs profilaktyczny Słownik 2023” w Szkole Podstawowej w Słowiku, którego celem było promowanie zdrowego stylu życia bez uzależnień i nałogów, zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości spożywania alkoholu, palenia papierosów, e-papierosów, stosowanie środków psychoaktywnych, przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym (telefon, hazard, Internet) oraz kształtowanie zdrowych nawyków dbania o zdrowie. Zorganizowano również spektakle profilaktyczne dla uczniów klas VII-VIII pt. „Wołanie o pomoc” oraz dla uczniów klas IV-VI pt. „Dwa bieguny” z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od papierosów i alkoholu, od różnego rodzaju środków psychoaktywnych oraz profilaktyki prozdrowotnej – depresja u dzieci i młodzieży. Celem działań było między innymi ukazanie zagrożeń dla zdrowia wynikające z sięgania po różnego rodzaju środki psychoaktywne, zwiększenie wiedzy nt. depresji jako jednostki chorobowej dotyczącej coraz więcej młodzieży, kształtowanie pozytywnych postaw społecznych, poczucia więzi rodzinnych, grupowych oraz wskazanie sposobów radzenia z codziennymi problemami i trudnościami, radzeniu sobie z negatywnymi emocjami oraz zachowaniami agresywnymi w domu i w szkole. W ramach wspólnych i bezpiecznych form spędzania wolnego czasu organizowano wycieczki szkoleniowo-krajoznawcze, wyjazdy edukacyjno-integrujące z profilaktycznym programem w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami

W realizację zadań zawartych w programie zaangażowane zostały organizacje pozarządowe oraz instytucje, które upowszechniały postawy i wzorce prozdrowotne, podejmowały działania zapobiegania uzależnieniom, promowały zdrowy styl życia oraz propagowały trzeźwość i abstynencję, oddziaływały na osoby nadużywające alkoholu i używające substancji psychoaktywnych. Organizacje pozarządowe poprzez swoją działalność, wpływały na integrację środowiska lokalnego oraz podwyższenie poziomu i jakości życia, działając dla dobra mieszkańców gminy Zgierz.

Współpraca z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Zgierzu opierała się m. in. na:

- przeprowadzeniu na terenie gminnych szkół podstawowych akcji pn.: „Bezpieczne wakacje” oraz „Bezpieczna droga do szkoły”, które miały na celu przypomnieć i utrwalić uczniom wiedzę na temat znajomości przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas zabaw nad wodą, pomocy dzieci przy pracy w gospodarstwie oraz znajomości przestrzegania zasad bezpieczeństwa na drodze oraz korzystania z elementów odblaskowych, które zostały wręczone uczniom podczas prelekcji,
- objęciu patronatem „Turnieju wiedzy o Bezpieczeństwie w Ruchu Drogowym”, którego celem było doskonalenie wiedzy i znajomości przepisów w ruchu drogowym, jak również bezpiecznych zachowań, a także promowanie zdrowego stylu życia, bez nałogów i uzależnień,
- działaniach profilaktycznych organizowanych na terenie gminy Zgierz podczas imprez plenerowych - przeprowadzenie zabaw i konkursów edukacyjno-profilaktycznych

w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, narkotyków i uzależnieniom behawioralnym - namiot profilaktyczny.

W ramach wsparcia działań profilaktycznych podejmowano również współpracę z Domem Dziecka w Dąbrówce Strumiany. W okresie wakacyjnym dofinansowano wyjazd z programem o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym dla wychowanków domu dziecka. Podejmowane działania pozwoliły zdobyć wiedzę wychowankom na temat zagrożeń wynikających z zażywania środków psychoaktywnych, doskonalić umiejętności związane z dokonywaniem właściwych wyborów, kształtować pozytywne postawy i wartości społeczne, poczucia więzi grupowych oraz wskazały sposoby radzenia z codziennymi problemami i trudnościami, w radzeniu z negatywnymi emocjami.

W okresie wakacyjnym zorganizowano we współpracy z Komendą Hufca ZHP w Zgierzu w ramach wsparcia zadania publicznego bezpłatne półkolonie dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Zgierz. Odbłyły się one w dwóch turnusach w Zespole Szkolno – Przedszkolnym w Grotnikach oraz w Szkole Podstawowej im. Króla Stefana Batorego w Szczawinie. Dzieci uczestniczyły w zajęciach plastycznych, grach zespołowych, zajęciach edukacyjnych, zajęciach z pierwszej pomocy, zajęciach profilaktycznych z Policją i Strażą Pożarną, dzięki którym rozwijały swoją kreatywność, wyobraźnię a także sprawność fizyczną oraz integrowały się z rówieśnikami i poznawały zasady obowiązujące w harcerstwie.

Profilaktyczne działania informacyjno-edukacyjne promowały zdrowy styl życia w szczególności wśród dzieci i młodzieży szkolnej, propagowały wspólne, bezpieczne i ciekawe formy spędzania czasu wolnego, kształtowały pozytywne normy i wartości społeczne. Poprzez zorganizowanie akcji przedsięwziętych na terenie gminy Zgierz udzielono wsparcia dzieciom oraz samotnym osobom dorosłym, które były objęte pomocą społeczną, z grup ryzyka i rodzin alkoholowych. W Szkole Podstawowej w Giecznie zorganizowano środowiskową uroczystość Mikołajkową, podczas której dzieci mogły w przyjaznej atmosferze spędzić wspólnie czas ze swoimi rówieśnikami i najbliższymi. Podjęte działania miały na celu kultywowanie zwyczajów i tradycji, wzmacnianie więzi rodzinnych a także prawidłowych wzorców życia rodzinnego.

We współpracy z Gminnym Centrum Kultury, Sportu, Turystyki i Rekreacji w Dzierżanej zorganizowano m. in. dla dzieci, młodzieży w ramach małych form wypoczynku ferie zimowe, zajęcia, warsztaty profilaktyczne, środowiskowe imprezy plenerowe, pikniki rodzinne, integracyjne dla mieszkańców gminy Zgierz, promujące zdrowy styl życia bez nałogów i uzależnień, alternatywne i bezpieczne zagospodarowanie czasu wolnego, kształtowanie pozytywnych postaw, wartości i norm społecznych, integrację lokalnych środowisk.

Cele i zadania zaplanowane w programie mają charakter długoterminowy i stanowią kontynuowanie realizacji działań profilaktycznych w latach następnych. Cele zakładane w programie zostały w większości zrealizowane. Pomocą objęto osoby potrzebujące i ich rodziny, które miały możliwość skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychospołecznej. Zastosowane formy i metody oddziaływań zapobiegawczych odnosiły się zarówno do społeczności lokalnej, jak i do osób z poszczególnych grup ryzyka.

Przy planowaniu i realizacji działań, mających na celu niwelowanie zagrożeń związanych z nadmiernym spożywaniem alkoholu, używaniem substancji psychoaktywnych, brano pod uwagę dopasowanie oddziaływań do konkretnych grup odbiorców.

Realizacja programu pozwoliła w większości przypadków zainicjować u wielu osób z poszczególnych grup ryzyka proces zmian w życiu osobistym, społecznym i rodzinnym. Świadczą o tym deklarowane i faktyczne zmiany postaw uczestników warsztatów terapeutycznych, uczestników psychoterapii indywidualnej i grupowej oraz zajęć edukacyjno-profilaktycznych. Najbardziej efektywną strategią reagowania na problemy społeczne wynikające z uzależnień jest wczesna profilaktyka.

Działania profilaktyczne nie powinny opierać się wyłącznie na krótkotrwałym informowaniu o zagrożeniach wynikających z nadużywania alkoholu oraz ze stosowania substancji psychoaktywnych. Działania zapobiegawcze muszą być systematyczne i trwałe, a także należy jak najwcześniej uwrażliwiać dzieci i młodzież na toksyczny, szkodliwy wpływ alkoholu oraz narkotyków na ludzki organizm oraz kształtować postawy umiejętności asertywnego odmawiania oraz prowadzenia zdrowego i aktywnego trybu życia.

Głównymi odbiorcami działań profilaktycznych była młodzież szkolna i osoby dorosłe oraz mieszkańcy wybranych środowisk lokalnych. Stosowaną formą działania były zajęcia edukacyjno-informacyjne, warsztaty profilaktyczne, organizowanie czasu wolnego poprzez różnego rodzaju imprezy plenerowe, zawody sportowe, małe formy wypoczynku itp. Osobom mającymi problemem alkoholowy oraz członkom ich rodzin, w tym doświadczające przemocy w związku z używaniem alkoholu zapewniono wsparcie terapeutyczne, psychologiczne i socjalne. Działania zostały ukierunkowane na profilaktykę uzależnień, której istotą jest walka o trzeźwość społeczeństwa oraz eliminowanie problemów zdrowotnych i społecznych wynikających z używania narkotyków oraz innych środków psychoaktywnych.

Efektem realizacji programu było kształtowanie odbiorców w podstawowe umiejętności umożliwiające pozytywne funkcjonowanie w grupie, rodzinie, budowanie, a także wzmacnianie relacji społecznych i więzi emocjonalnych, propagowanie norm i zachowań społecznie akceptowalnych oraz opanowanie konstruktywnych sposobów rozwiązywania problemów.

Wójt Gminy Zgierz

Wioleta Głowacka

